

PROJECTE DE LLEI QUALIFICADA DE MODIFICACIÓ DE LA LLEI QUALIFICADA D'EDUCACIÓ DEL 3 DE SETEMBRE DE 1993 I DE LA LLEI 17/2018 D'ORDENAMENT DEL SISTEMA EDUCATIU ANDORRÀ, DEL 26 DE JULIOL

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

L'educació és un instrument essencial per al desenvolupament correcte de la societat. És un factor elemental no només per a la realització personal, sinó també per garantir el progrés col·lectiu i el funcionament adequat de la convivència d'una comunitat plural, que és, alhora, cada vegada més complexa. Per aquest motiu, segons proclama l'apartat 1 de l'article 20 de la Constitució andorrana, l'educació ha d'orientar-se "[...] vers el desenvolupament ple de la personalitat humana i de la dignitat, tot enfortint el respecte a la llibertat i als drets fonamentals."

En el mateix sentit es pronuncia la Llei qualificada d'educació, del 3 de setembre de 1993, a l'article 3, estableix com a finalitats de l'activitat educativa el foment de la integració i de la participació social i cívica, i la formació dels infants i dels joves en el respecte de la diversitat, dels drets i llibertats fonamentals, i en l'exercici de la tolerància i de la llibertat, dins els principis democràtics de convivència i pluralisme. L'apartat 11 de l'article 3 de la Llei 17/2018, del 26 de juliol, d'ordenament del sistema educatiu andorrà preveu com a finalitat addicional d'aquest sistema la garantia de la igualtat d'oportunitats i la no-discriminació, fomentant la inclusió dels alumnes i atenent la seva diversitat. L'apartat 6 de l'article 7 del mateix text legal fixa com a principis bàsics que han de guiar la intervenció docent i la metodologia aplicada a les aules en tots els ensenyaments del sistema educatiu andorrà, la interacció, la convivència i la participació democràtica.

És important remarcar també l'article 14 de la Llei 14/2019, qualificada dels drets dels infants, que reconeix la prevalença del principi de lliure desenvolupament de la personalitat dels infants i dels adolescents pel que fa als drets universals a la vida, a la supervivència i a la integritat física. Aquest principi implica que la maduració física, mental, espiritual i social ha de ser lliure, plena i harmònica, potenciant les capacitats d'aprenentatge i garantint el benestar general dels infants i dels adolescents.

Així doncs, d'acord amb el precepte constitucional i les disposicions legals referits, la configuració del sistema educatiu andorrà ha de vetllar perquè la formació de les noves generacions s'emmarqui en un context plural en què la diversitat sigui considerada com un element enriquidor. Aquest context, que ha de vetllar per la imparcialitat, ha de garantir l'accés al coneixement i ha d'afavorir la participació plena així com l'intercanvi d'idees i d'opinions segons els principis democràtics, en què tots els alumnes han de tenir les mateixes oportunitats i igualtat de condicions, especialment entre homes i dones.

El context educatiu ha de contribuir a la formació integral dels infants i dels adolescents d'acord amb la seva edat i les condicions de maduresa, preservant-los d'elements diferenciadors que poden condicionar el procés formatiu a l'hora de forjar-se opinions i desenvolupar pensaments.

Així mateix, i segons la doctrina reiterada del Tribunal Europeu de Drets Humans, correspon a l'Estat, especialment en l'àmbit de la comunitat educativa, el rol d'organitzador neutre i imparcial de la convivència amb l'objectiu de garantir l'ordre públic, l'harmonia i la tolerància, que són a la vegada pilars essencials de tota societat democràtica.

Conseqüentment, l'Estat, a través de l'educació, ha de garantir la convivència entre els seus ciutadans sobre la base dels valors que fixa la Constitució andorrana, com ara el respecte i la promoció de la igualtat entre homes i dones.

Amb la finalitat de garantir aquesta convivència i de salvaguardar els valors i els principis que han de regir el sistema educatiu andorrà, és necessari regular l'ús dels signes i dels símbols religiosos per part del personal i dels treballadors que intervenen en els centres educatius i dels alumnes, mitjançant una normativa ponderada que permeti assolir les finalitats ressenyades abans, assegurar la convivència garantint la neutralitat en l'espai escolar i protegir els drets de tots els membres de la comunitat escolar, objectius que també han estat reconeguts com a legítims pel Tribunal Europeu de Drets Humans.

Encara més, la necessitat d'establir la regulació en qüestió és fruit d'un ampli consens en la comunitat educativa andorrana, com ho denota la modificació recent dels reglaments de règim intern de tots els centres escolars que integren l'Escola Andorrana.

En vista del que s'ha exposat, a través de l'article 1 d'aquesta Llei s'addiciona l'article 17 *bis* a la Llei qualificada d'educació, el qual estableix la prohibició d'ús ostensible de signes i de símbols religiosos per part del personal o els treballadors que intervenen en els centres educatius i dels alumnes del sistema educatiu andorrà. Considerant que aquesta disposició pot incidir en la llibertat religiosa, la prohibició es configura amb un abast molt limitat, circumscrit estrictament a l'exhibició ostentosa d'aquests signes i símbols en espais, moments i activitats determinats. Això permet assegurar que es compleixen els estàndards que estableixen els instruments internacionals ratificats per Andorra, atès que es tracta d'una mesura adequada, proporcionada en relació amb la finalitat que persegueix i necessària en una societat democràtica, i que és, a més a més, equiparable a la regulació que han aplicat alguns països del nostre entorn en la matèria.

D'altra banda, l'apartat 2 del nou article que s'incorpora a la Llei qualificada d'educació incideix en l'obligació del Govern de garantir el dret a l'educació dels alumnes en la primera i segona ensenyança, a través del procediment que s'estableixi reglamentàriament.

Per últim, l'article 2 d'aquesta Llei modifica l'article 20 de la Llei 17/2018, del 26 de juliol, d'ordenament del sistema educatiu andorrà, per tal que durant l'ensenyament obligatori els alumnes que no optin per l'ensenyament de religió catòlica disposin d'un ensenyament alternatiu, abordat des de la perspectiva de la disciplina filosòfica de l'ètica, dels valors i de la història de la democràcia.

Per coherència amb la regulació de l'article 1, la disposició final primera de la Llei modifica l'article 49.1 de la Llei 8/2019, del 7 de febrer, del Cos d'Educació a l'efecte de tipificar com a falta molt greu l'ús ostensible de signes o de símbols religiosos durant l'horari escolar, les activitats lectives i les activitats complementàries que formen part del programa educatiu, excepte en cas que l'ús sigui inherent o resulti necessari en l'activitat en la qual s'utilitzen. Ara bé, en consonància amb el principi de proporcionalitat enunciat abans, es preveu expressament que únicament pugui incoar-se el procediment disciplinari corresponent després que el responsable del centre hagi advertit de manera fefaent la persona que incorre en l'incompliment i si, transcorreguts set dies des d'aquest advertiment, la persona persisteix en l'ús ostensible dels signes o dels símbols.

Paral·lelament, la disposició final segona de la Llei introdueix l'article 19 *bis* a la Llei de l'Escola Andorrana, del 2 de maig de 1989, a l'efecte d'establir un règim específic pel que respecta al règim disciplinari aplicable als alumnes en relació amb la prohibició continguda al nou article 17 *bis* de la Llei qualificada d'educació. També es preveu que, abans d'iniciar un procediment disciplinari, la direcció del centre hagi de mantenir un diàleg amb l'alumne afectat i amb els seus pares o tutors legals, de manera que el procediment només pot iniciar-se si, després d'aquest diàleg, l'alumne segueix fent un ús ostensible dels signes o dels símbols religiosos.

La disposició final tercera estableix el caràcter qualificat de l'article 1 de la Llei. Finalment, les disposicions finals quarta i cinquena encomanen al Govern la presentació dels projectes de consolidació de la Llei qualificada d'educació, de la Llei del Cos d'Educació, de la Llei de l'Escola Andorrana i de la Llei d'Ordenament del sistema educatiu andorrà i l'elaboració de les disposicions reglamentàries per desenvolupar la Llei, i la disposició final sisena estableix l'entrada en vigor de la Llei.

Article 1. Addició de l'article 17 bis a la Llei qualificada d'educació, del 3 de setembre de 1993

S'afegeix l'article 17 *bis* a la Llei qualificada d'educació, del 3 de setembre de 1993, redactat en els termes següents:

“Article 17 *bis*

1. Per garantir els valors i les finalitats del sistema educatiu andorrà en els seus centres públics, llevat dels centres destinats a l'ensenyament superior i a la formació al llarg de la vida, es prohibeix l'ús ostensible de signes i de símbols

religiosos per part del personal o dels treballadors que intervenen en els centres educatius i dels alumnes, durant l'horari escolar, les activitats lectives i les activitats complementàries que formen part del programa educatiu.

Aquesta prohibició no s'aplica quan l'ús dels signes o dels símbols sigui inherent o resulti necessari en l'activitat en la qual s'utilitzen.

2. En tot cas, el Govern ha de garantir el dret a l'educació dels alumnes en la primera i segona ensenyança, a través del procediment que s'estableixi reglamentàriament.”

Article 2. Modificació de l'article 20 de la Llei 17/2018, del 26 de juliol, d'ordenament del sistema educatiu andorrà

Es modifica l'article 20 de la Llei 17/2018, del 26 de juliol, d'ordenament del sistema educatiu andorrà, tal com segueix:

“Article 20

Durant l'ensenyament obligatori, els centres han d'oferir l'ensenyament de la religió catòlica. Aquest ensenyament és d'opció voluntària per als alumnes.

Els alumnes que no optin per l'ensenyament de la religió catòlica han de disposar d'un ensenyament alternatiu, abordat des de la perspectiva de la disciplina filosòfica de l'ètica, dels valors i de la història de la democràcia.”

Disposició final primera. Addició de la lletra h a l'article 49.1 de la Llei 8/2019, del 7 de febrer, del Cos d'Educació

S'afegeix la lletra *h* a l'apartat primer de l'article 49 de la Llei 8/2019, del 7 de febrer, del Cos d'Educació, redactat en els termes següents:

“Article 49.1

h) Usar de manera ostensible signes o símbols religiosos durant l'horari escolar, les activitats lectives i les activitats complementàries que formen part del programa educatiu, llevat que aquest ús sigui inherent o resulti necessari en l'activitat en la qual s'utilitzen. La incoació d'un procediment disciplinari per aquest motiu només es produeix després que el responsable del centre hagi advertit de manera fefaent la persona que incorre en l'incompliment i si, transcorreguts set dies des d'aquest advertiment, aquesta persona persisteix en l'ús ostensible dels signes o dels símbols.”

Disposició final segona. Addició de article 19 bis a la Llei de l'Escola Andorrana, del 2 de maig de 1989

S'afegeix l'article 19 *bis* a la Llei de l'Escola Andorrana, del 2 de maig de 1989, en la versió aprovada per la Llei 73/2010, del 14 d'octubre, de modificació de la Llei de l'Escola Andorrana, redactat en els termes següents:

“Article 19 *bis*

1. La junta d'escola adopta les mesures necessàries per fer que l'alumnat compleixi l'obligació de l'article 17 *bis* de la Llei qualificada d'educació, incloent-hi la imposició de sancions, que poden comportar l'expulsió temporal o definitiva del centre, d'acord amb el seu reglament de règim intern.

2. Abans d'iniciar-se un procediment disciplinari, la direcció del centre ha de mantenir un diàleg amb l'alumne afectat i amb els seus pares o tutors legals. El procediment només s'inicia si, després d'aquest diàleg, l'alumne segueix fent un ús ostensible dels signes o dels símbols religiosos.”

Disposició final tercera. *Qualificació de la Llei*

L'article 1 d'aquesta Llei té caràcter de llei qualificada. Les altres disposicions tenen caràcter de llei ordinària.

Disposició final quarta. *Textos consolidats*

S'encomana al Govern, en els termes previstos a l'article 116 del Reglament del Consell General, que, en el termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, presenti al Consell General els projectes de consolidació de la Llei qualificada d'educació, de la Llei del Cos d'Educació, de la Llei de l'Escola Andorrana i de la Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà, amb la incorporació de totes les modificacions que s'hi han produït.

Disposició final cinquena. *Desenvolupament reglamentari*

S'encomana al Govern que, en el termini de sis mesos a comptar de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, elabori les disposicions reglamentàries necessàries per desenvolupar-la i aplicar-la.

Disposició final sisena. *Entrada en vigor*

Aquesta Llei entra en vigor l'endemà de ser publicada al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*, excepte l'article 2, que entrarà en vigor en el termini màxim de 18 mesos des de la publicació d'aquesta llei.